

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

II. Quot, & quaru[m] reru[m] Ideæ sint in me[n]te diuina.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

DV BIVM II.

Quot. & quarum rerum Idea sint
in mente divina.

S. Thomas 1. p. q. 15. a. 2. & 3.

Assertio I. Non sunt à parte rei plures, & re ipsa distinctæ Idæ in Deo. Ita S. Thomas hic q. 15. a. 2. & communis Doctorum; & patet generatim ex ijs, quæ de simplicitate, & attributis Dei in genere diximus contra Scotum & Gilbertum; nimirum attributa absoluta in Deo à parte rei non esse distincta: sunt autem Idæ prædicata quædam intrinseca Dei, & quidem absoluta, quæ nullam habent realem relationem ad alterum; non personalia, seu realiter relativa.

Assertio II. Possunt tamen ratione distingui, ac re ipsa quoque ita distinguuntur plures Idæ in Deo. Ita S. Thomas eodem a. 2. & communis Doctorum Patet ex S. Augustino lib. 83. qq. 46. vbi simpliciter plures Deo Idæ tribuit, & ait: *singula proprijs rationibus creata sunt.* Ratio est. Quia Idea in Deo non est ipsa essentia diuina sub ratione essentie, sed sub ratione conceptus formalis creaturarum: quales conceptus, per comparationem ad varia obiecta, recte inter se ratione distinguuntur & multiplicantur.

Assertio III. Idæ plures in Deo ratione distinguuntur, non ipsius Dei, vel beati, sed Viatoris tantum; etsi Deus quoque ratione nostra distinctas cognoscat. Ita generatim docuimus de attributis diuinis, & in specie hoc loco tuetur Vasquez disp. 73. etsi nonnulli aliter sentiant; primum ij, qui docent, ideas in Deo solè distinguuntur per intellectum diuinum, vt vult Thomas Argentina in 1. d. 36. q. 1. a. 1. sed absq; fundamento: deinde alij, qui docent, tam ideas, quam cetera attributa diuina, non sola ratione nostra, sed etiam intellectu diuino distinguuntur; in quibus Henricus quod. lib. 9. q. 1. Egidius, Capreolus in 1. d. 36. & vt apparet S. Thomas hic quast. 15. a. 2. ad 2. vbi ait: *Deum intelligere plures rationes rerum & plures ideas esse in intellectu suo.* Et clarius ad 3. ait: *dicendū, quod huiusmodi respectus, quibus multiplicatur idea, non causatur à rebus, sed ab intellectu diuino, comparante essentiam suam ad res.* Et similiter ad 4. ait: *Respectus multiplicantes ideas, non sunt in rebus creatis, sed in Deo, Non tamen sunt reales respectus, sicut illi, quibus distinguuntur personæ.* Idem clarius docet S. Thomas 1. cont. gent. cap. 54. & sequuntur Ferrariensis ibidem, & Caietanus, ac Thomistæ recentiores hic cit. art. 2.

Sed ratio nostræ assertionis est. Tum quia intellectus diuinus, & beatorum, intelligit res, prout sunt à parte rei; neque adeo per se relatè intelligit, quod relatiuum in se non est; sed Idæ in Deo re ipsa non habent relationem ad creaturas, vt dictum, & docet S. Thomas cit. q. 15. a. 2. Tum quia ille solum ratione distinguit id, quod à parte rei vnum & simplex est, qui pluribus conceptibus rem intelligit; non qui nouit solum rem ab alio pluribus conceptibus concipi: hoc est enim ratione distinguere, quod intellectu & intelligendo distinguere, seu per intellectionem distinguere; ita vt intellectus det & faciat distinctionem, detque denominationem distinctionis; quod

non potest facere, nisi ipsa intellectio sit multiplex & distincta. Quod si sola pluralitas obiectorum, ad quæ vnus, idemque simplex actus refertur, aut referri ab aliquo potest, sufficit ad distinctionem rationis, tum iam absque omni intellectu ideas cognoscente, erunt distinctæ idæ in Deo; qui à parte rei versantur circa plura obiecta.

Quia tamen Deus nostram intellectionem intelligit, qua nos, ob imperfectum nostrum cognoscendum, ideas distinguimus; ideo Deus vtique etiam Ideas ratione nostra, adeoque per respectum ad nostrum intellectum distinctas esse intelligit. Quo modo etiam admitti potest, plures ideas in Deo esse ab æterno; quia Deus ab æterno eas per respectum ad nostrum intellectum, seu cognitionem futuram, ratione distinctas esse intelligit: præterquam quod earum quoque fundamentum, quod est pluralitas obiectorum, est æternum: cum tamen ne sic quidem, Deus ab æterno dici possit creator, vel Dominus; cum eius denominationis seu relationis fundamentum, sit actio transiens Dei, quæ æterna non est, vt dictum supra q. 7. dub. 2. etsi Vasquez cit. disput. 73. num. 9. dicat, non posse dici plures ideas in Deo ab æterno, nisi fundamentaliter.

Assertio IV. Rectè simpliciter & absolute dicuntur plures Idæ in Deo. Ita S. Thomas hic art. 2. & communis Doctorum, quæ sumitur ex S. Dionysio, & S. Augustino locis cit. dub. præced. licet Albertus in 1. d. 35. art. 9. & Anselmus dist. 36. part. 2. art. 1. putent, commodius dici, vnam tantum ideam esse in Deo plurium rerum, quam plures ideas; sicut & Durandus in 1. dist. 36. quæstio. 4. ait; melius dici plures rationes ideales in Deo esse, quam plures ideas; si idea sit ipsamet essentia diuina; hæc enim non est multiplex.

Ratio tamen assertionis sumitur ex dictis. Quia idea diuina est essentia diuina, sub ratione conceptus, seu Verbi creaturarum; quod penes diuersitatem obiectorum, ratione nostra rectè multiplicatur: sicut etiam absolute sepe Deo tribuimus plures conceptus & volitiones, videlicet ex parte obiecti, & iuxta nostrum concipiendi modum, seu per distinctionem rationis; quæ limitatio ex subiecta materia per se intelligitur.

Idem dicendū est de exemplari; siue illud placeat cum S. Thoma distinguere ab idea; siue non: est enim quo ad hoc, par vtriusque ratio, & S. Dionysius citatus dub. præced. assert. 6. absolute plura Exemplaria in Deo constituit, etsi contrarium dixerit Richardus in 1. d. 36. a. 2. q. 3. Secus est de intellectu, scientia, & arte, in diuinis: quia hæc cum actum quasi primum, aut certe complexionem plurium actuum significant, non multiplicantur penes diuersitatem obiectorum materialium, vt rectè Vasquez cit. disp. 73. c. 3. contra Alessem in 1. part. quæst. 23. memb. 4. art. 1. qui de arte diuina aliter loquitur.

Assertio V. Idæ rerum possibilium in Deo sunt infinitæ, rerum autem existentium tot sunt, quot sunt res existentes, aut futuræ, habentes in Deo proprias ideas. Ita Suarez hic libro tertio, capite quinto, numero decimo quarto, ex communi, & sequitur ex relata doctrina S. Thomæ, quod idæ tam sint rerum possibilium tantum, quam existentium: licet Exemplaria tantum sint rerum-

futura-

futurarum, seu quandoque existentium. Supponitur autem, infinitas res esse possibiles, quibus distinctæ ideæ respondeant, ut mox dicitur.

Assertio VI. Sunt in Deo ideæ propriæ & distinctæ omnium substantiarum perfectarum, seu actualiter quandoque existentium, seu tantum possibilem, secundum rationes indiuiduas: an etiam secundum rationes specificas, & genericas, incertum est. Prior pars est S. Thomæ hic quæst. 15. art. 2. ad 4. & communis Doctorum, contra Henricum quodlib. 7. quæst. 15. & Platonem, qui posuit proprias & distinctas rerum Ideas solum, secundum rationem specificam, non indiuiduam. Ratio est. Quia ideæ sunt principia operandi ad extra, & pertinent ad cognitionem Dei practicam: quæ versatur circa indiuidua. Actio enim est circa singularia, & id quod per se fit, sunt indiuidua, non species vel genera.

Secunda pars declaratur. De generibus enim & speciebus diuersimodè sentiunt Doctores S. Thomæ loco citato ad 4. securus Platonem, ponit proprias & distinctas ideas rerum secundum rationes specificas, non genericas: quia *nunquam genus fit, inquit, nisi in aliqua specie.* Suarez libro tertio capite quinto, numero vndecimo, & Vasquez disput. 74. numero sexto, probabiliter negant, dari proprias & distinctas ideas rerum secundum rationem quoque specificam: idque probatur consimili ratione, ei, quam ex S. Thomæ de ratione generica attulimus: quia nunquam species fit, nisi in aliquo indiuiduo: nec sane ratio esse videtur, cur non dentur ideæ generum, si dantur specierum.

6 Assertio VII. Materie & formæ per se sigillatim, non dantur propriæ & distinctæ ideæ. Ita S. Thomæ eod. artic. 3. ad 3. ex communi, consentiente, quoad materiam, etiam Platonem. Ratio est; quia ideæ sunt rationes & prototypa rerum faciendarum: adeoque propriæ & distinctæ sunt earum tantum rerum, quæ per se sunt: at neque materia, neque forma per se sunt, sed solum composita. Addit S. Thomæ ibidem aliam rationem, quod materia secundum se neque esse habet, neque cognoscibilis est; quam omitto: ut & illam Platonis, quod materia non sit creata; adeoque idea non causa materiæ, sed concausa: sed *quia nos posuimus materiam creatam à Deo, non tamen sine forma, habet quidem materia ideam in Deo, non tamen aliam ab idea compositi,* inquit ibidem. S. Thomæ ad 3. supponendo scilicet materiam non fuisse iniuo informem, de quo disp. 6.

Assertio VIII. Malorum itidem nullæ sunt in Deo ideæ propriæ & distinctæ. Ita S. Thomæ cit. art. 3. ad 1. ex communi. Ratio est. Quia mala uti non sunt per se entia, sed tantum defectus entium; nec per se sunt, sed per accidens; ita nec deponunt ideas proprias & distinctas ab idea subiecti in quo sunt, & formæ illius, quarum sunt priuationes: quamuis nihilominus distinctè & secundum se à Deo cognoscuntur, ut superius dictum.

7 Assertio IX. Accidentia, quæ inseparabiliter concomitantur subiectum, quia simul fiunt cum subiecto, non habent proprias ideas, an habeant alia

accidentia, quæ superueniunt subiecto, quæque a deo non necessariò simul fiunt cum subiecto, incertum est; probabilis negatur. Prima pars est S. Thomæ citata quæstione decima quinta, articulo tertio ad quartum. & communis Doctorum, quam tuetur etiam Gregorius de Valentia hic quæst. 15. punct. 4. Suarez cit. cap. 5. num. 13. etsi contrarium doceat Vasquez disp. 74. cap. 3. idque bene probat ratio S. Thomæ in assertionem allata; maxime si confirmetur ratione partis posterioris, quam tradunt Suarez & Vasquez loco citato, etsi contrarium doceant S. Thomæ, & Thomistæ recentiores, quos sequitur Gregorius de Valentia loco citato.

Ratio est. Quia propriam ideam habere non debet in mente artificis, nisi quod per se fit ab eo: at vero accidentia per se non fiunt à Deo; non solum, quia non habent esse per se; sed etiam quia omnia habent esse per accidens respectu eius, quod per se fit; nimirum ipsius compositi, seu substantiæ completæ. Secus fit in artificibus creatis; qui cum per se, arte sua non producant substantiam, sed solum accidentia, puta certam figuram, formam, seu picturam, sonum, &c. propriam accidentium, non substantiæ ideam requirunt. Ex quo soluitur ratio contraria S. Thomæ ibidem ad 4. *Artifex, inquit, per formam domus facit omnia accidentia, quæ à principio concomitantur domum: sed ea quæ superueniunt domui iam factæ, ut picturæ, vel aliquid aliud, facit per aliquam aliam formam.*

8 Et confirmatur assertio 1. Quia materia & forma ideo non habent propriam ideam, quia non per se fiunt, nec per se habent esse: eadem, & maior est ratio accidentium n. 2. quia cum accidentium Esse sit inesse, ita saltem ut secundum ordinariam Dei legem nunquam per se existant: nec vero etiam subiecta existere possint sine accidentibus, his vel illis, etiam si ex sua ratione singula sint à subiecto separabilia, existimandum est, Deum habere omnium substantiarum completarum in indiuiduo, proprios & distinctos conceptus, adeoque proprias etiam & distinctas species, secundum infinitam varietatem, & combinationem omnium omnis generis accidentium.

Nec refert, quod sæpè accidentia fiant à Deo, absque noua productione subiecti; idque utique secundum rationem & paradigma certæ alicuius ideæ: quia nihilominus ad hoc seruire potest conceptus ipsius substantiæ, quatenus tali accedente modificata concipitur: sicut idea figuræ domus sæpè est substantia; cum tamen non nisi figura domus fieri debeat: imò solius accidentis per se conceptus, non potest sufficienter seruire, ad productionem accidentis cum inhaesione in ipsa substantia; cum de absoluta potentia fieri possit accidens extra substantiam; ipsiusque accidentis essentia non consistat in actuali inhaesione in subiecto, præsertim hoc vel illo particulari, in quo producenda est. Quia tamen, ut recte notauit Vasquez loco citato, hæc res tota ad quæstionem potius nominis pertinet, non est de ea magnopere contendendum.